

megfelelően, aki Dávid magjából való (vö.: Jn 7,42; Róm 1,3), de mégis a Szentlélektől; aki született és megkereszteltetett, hogy szenvedésével tisztítsa meg a vizet.¹⁹⁷

XIX. 1. Rejtve is maradt e világ fejedelme előtt Mária szüzessége és szülése, hasonlóképpen az Úr halála is: három kiáltó misztérium, mely Isten csendjében ment végbe.¹⁹⁸ 2. Hogyan vált nyilvánvalóvá az aiónok előtt? Minden csillagot túlragyogó csillag gyulladt fel az égen, fénye kimondhatatlan volt, csodálatot keltett újdonsága, a többi csillag pedig, a Nappal és a Holddal együtt kórust alkottak eme csillaggal, hiszen ez fényével mindegyiket felülmúlta; zavar támadt, honnan eme újdonság, mely nem is hasonlítható hozzájuk?¹⁹⁹ 3. Ettől kezdve megszűnt minden varázslás és megsemmisült a rossz minden bilincse.²⁰⁰ Leronttatott a tudatlanság, a régi királyság összeomlott, amikor megjelent Isten emberi módon az örök élet újdonságában (vö.: Róm 6,4). Elkezdődött az, ami Istennél már eldöntött volt. Ettől fogva minden a halál lerombolására szövetkezett.

XX. 1. Ha imáitok által Jézus Krisztus méltatna rá, szándékomban állna egy másik könyvben, melyet írnék majd nektek, részletesebben kifejteném benne az új ember Jézus Krisztusra vonatkozó üdvrendjét, melyet elkezdtem, ami az ő hitében és az ő szeretetében, szenvedésében és feltámadásában áll.²⁰¹ 2. Kiváltképpen, ha az Úr tudtomra adja, hogy a Név iránti szeretetből mindannyian egy emberként egyesültök az egy hitben és Jézus Krisztusban, aki test szerint Dávid nemzetségéből való, az Emberfiában és Isten Fiában, osztatlan lélekkel a püspök és a presbitérium iránti engedelmisségben, egy kenyeret törve, mely a halhatatlanság orvossága, ellenszer a halál ellen, hogy ne haljunk meg, hanem mindörökké éljünk Jézus Krisztusban.²⁰²

XXI. 1. Áldozat vagyok értetek és azokért, akiket Isten tiszteletére Szmirnába küldtetek, ahonnan nektek is írok, hálát adva az Úrnak, úgy szeretvén Polikárpot, mint titeket. Emlékezzetek meg rólam, ahogyan Jézus Krisztus is megemlékezik rólatok! 2. Imádkozzatok Szíria egyházáért, ahonnan megbilincselve visznek Rómába, utolsót az ottani hívők között, mint aki Isten tiszteletére méltónak találtatott! Üdv nektek az Atyaistenben és Jézus Krisztusban, közös reménységünkben!

Szent Ignác levele a magnésziaiakhoz

A Theophorosznak is nevezett Ignatiosz a Maiandrosz folyó menti Magnészia egyházának, mely az Atyaisten kegyelmében, Krisztus Jézusban, Megváltónkban áldott,

¹⁹⁷ „szenvedésével tisztítsa meg a vizet” – a keresztvíz ugyanis erejét Krisztus kereszthalálának köszönheti. A kereszten oldalából kifolyó vizet és vért a II. századi szerzők az eukharisziára és keresztségre magyarázták, ugyanakkor Jézus Jordánba való alámerülését szenvedésére, felmerülését feltámadására értelmezték.

¹⁹⁸ Azaz nem tudta megtámadni és keresztezni az üdvrendet. Nem a nyilvánosság előtt ment végbe mindez. Krisztus kereszthalála annyiban maradt rejtve evilág fejedelme előtt, hogy annak üdvözítő tartalmát nem látta be. A „kiáltó misztérium” az apostoli igehirdetésre, a kérügmára utal. Ignác sorait a Sátán becsapására lehet érteni, aki azért nem vette észre az Ige alászállását, mert az rejtekben ment végbe. A Megváltó rejtett alászállásának gondolatát ismeri az Ascensio Isaiae 9,15 és 10,11, más apokrifek is, mint az Epistula Apostolorum. A gnósztikusok is ismerték a világ végét jelentő „kiáltást”. Az „Isten csendje” előfordult már a XV,1-ben, említi a Magn. VIII,2-ben is. A „csend” és „nyugalom” a „pléróma” tulajdonsága.

¹⁹⁹ Vö. Mt 2,2-9. A rész himnuszszerű. A részletet feldolgozza a Jakab-ősevangélium XXI is. Ignác talán egy kész költeményt illesztett be, amely a gnózis és a mágia elleni polémiában kristályosodott ki.

²⁰⁰ A mágiától irtóztak a keresztények. Vö. ApCsel 8,9-11; 13,6-8; Barnabás-levél XX,1; Didakhé II,2; V,1.

²⁰¹ Vö. Polükarposzhoz VIII,1.

²⁰² „egy kenyeret törve” – Vö. 1Kor 10,16; 11,24; ApCsel 2,42 és 46; 20,7 és 11; 27,35; Didakhé XIV,1; II,3. „a halhatatlanság orvossága”, a „halál ellenszere” egy olyan elixír volt, amelynek feltalálását Izisnek tulajdonították. Ennek a varázsszernek nagy szerepe volt a mágiában, a szinkretista vallásokban. A zsidó világban ez az elixír az élet fájának olaja, mint az Ádám (Mózes)-apokalipszisben.

akiben üdvözlöm őt, s a lehető legtöbb kegyelmet kérem számára az Atyaistenben, és Jézus Krisztusban.

I. 1. Miután tudomást szereztem Isten szerinti szeretetek nagy fegyelméről, örömmel határozta el, hogy Jézus Krisztus hitében szólok hozzátok. 2. Az Istenhez leginkább illő névre méltatva, melyet bilincsekben hordok, magasztalom az egyházakat, azért imádkozom, hogy bennük Jézus Krisztus – aki életünk mindörökké – testének és Lelkének egysége legyen meg, a hité és szereteté, melynél előbbrevaló nincsen, s a legfontosabb legyen meg bennük: Jézus és az Atya egysége.²⁰³ Benne kiálljátok e világ fejedelmének támadásait, és azokat kikerülve Istent nyeritek el.

II. 1. Látástokra méltattam püspökötök, az Istenhez méltó Damaszk és a tisztelendő presbiterek, Basszus és Apollóniosz, valamint szolgatársam, a diakónus Zotinosz által, kiből örömet leltem, mert úgy engedelmeskedik a püspöknek, mint Isten kegyelmének, a presbitériumnak pedig, mint Jézus Krisztus törvényének.

III. 1. A püspök fiatalkorával azonban nem illik visszaélnetek, hanem az Atyaisten erejének megfelelően meg kell adni neki minden tiszteletet, tudomásomra is jutott, hogy a szent presbiterek sem használták ki szemmel látható fiatalságát, hanem, mint Istenben bölcssek, engedelmeskedtek neki, de nem is neki, hanem Jézus Krisztus Atyjának, aki mindenki püspöke. 2. Képmutatás nélkül illő engedelmeskedni annak tiszteletére, aki szeret bennünket. Nem azért, mert eme látható püspököt téveszti meg valaki, hanem, mert a láthatatlan megtévesztésére merészkedik. Az efféle azonban nem testtel kapcsolatos számvetés, hanem Istennel, aki a titkokat ismeri.

IV. Illő, hogy ne csak keresztényeknek hívjanak minket, de azok is legyünk²⁰⁴; minthogy egyesek emlegetik ugyan a püspököt, de mindent nélküle cselekednek. Rossz az ilyenek lelkiismerete, úgy tűnik nekem, mert nem szigorú értelemben vett parancsnak megfelelően gyülekeznek össze.

V. 1. Mivel tehát a dolgoknak kimenetelük van, s előttünk áll egyszerre a kettő, az élet és a halál, és mindenki a saját helyére fog jutni (vö.: ApCsel. 1,25)...²⁰⁵ 2. Ahogyan kétféle pénzérme van, egyik Istené, másik a világé, s mindegyiken rajta van a megfelelő véset, a hitetlenekén ezen világé, a hívőkén a szeretetben az Atyaisten vésete Jézus Krisztus által, akiért ha önként nem vállaljuk a halált, az ő szenvedésére való tekintettel, nincs bennünk az ő élete.²⁰⁶

VI. 1. Az említett személyekben mindnyájukat szemléltem és szerettem a hitben, intellektet, hogy mindent Isten egyetértésében törekedjete tenni, mert a püspök Isten helyettese, a presbiterek pedig az apostolok tanácsa helyét foglalják el, a számomra oly igen kedves diakónusokra Jézus Krisztus szolgálata van bízva, aki öröktől fogva az Atyánál volt, és az idők végén megjelent.²⁰⁷ 2. Isten egyetértését vegyétek fel mindannyian²⁰⁸, tiszteljétek egymást, és felebarátját senki ne tekintse test szerint, hanem mindenkor szeressétek egymást Jézus Krisztusban. Semmi ne legyen köztetek, ami megoszlást idézne elő, hanem egyesüljete a püspökkel és az előjárókkal, tekintettel a romolhatatlanság tanítására és mintájára.

²⁰³ Vö. Jn 17,21 kk. – azaz, az egység oly szoros legyen az egyházak között, mint amilyen egység volt Jézus isteni és emberi természete között, sőt az Atya és a Fiú között.

²⁰⁴ „ne csak kereszténynek hívjanak” ... Az ApCsel 11,26 szerint Antiochiában nevezték először így a keresztényeket „krisztianói”, de az apostoli atyák közül csak Ignác nevezi így őket!

²⁰⁵ Vö. MTörv 30,15; Sir 15,17; Didakhé I,1. A „saját hely” vö. ApCsel 1,25; Jn 14,2; 1 Kelemen-levél V,4 és 7.

²⁰⁶ 2. A kétféle „pénzérme” utalás a Mt 22,19 kk-re, csak Ignác már az emberekre vonatkoztatja a „képmást”. A Róm 6,5-11 gondolatait idézi Szent Pál nyomán.

²⁰⁷ „öröktől fogva az Atyánál volt ...” vö. Jn 1,1; Zsid 1,2; 9,26; 1Pét 1,20.

²⁰⁸ „Isten egyetértését” úgy is lehet érteni; „az Istentől adott egyetértést” vegyétek fel.

VII. 1. Ahogyan az Úr sem tett semmit az Atya nélkül, egy volt vele, sem egymagában, sem apostolai által, úgy ne tegyetek ti se semmit a püspök és a presbiterek nélkül; ne próbáljatok semmi olyat tenni, ami nektek külön jónak látszik, hanem egy legyen az egybegyültek imádsága, egy legyen könyörgése, szelleme, egy a reménye a szeretetben, a szeplőtlen örömben, mely Jézus Krisztus, akinél jobb nincsen. 2. Mindnyájan Isten egy templomává tömörüljétek, mint egy áldozati oltárra, az egy Jézus Krisztusban, aki az egy Atyától jött, és az egy Atyánál volt, s öhozzá tér vissza.

VIII. 1. Idegen tanokkal meg ne tévesszenek titeket, sem régi mítoszokkal, melyek haszontalanok. Ha mind ez ideig a judaizmus szerint élnénk, azzal megvallanánk, hogy nem kaptuk meg a kegyelmet. 2. A legihletettebb próféták Jézus Krisztus szerint éltek. Ezért is üldözték őket, akiket az ő kegyelme lelkesített, hogy meggyőzzék a hitetleneket: egy az Isten, aki magát Fia, Jézus Krisztus által megjelentette, aki az ő hallgatásból származó Igéje, aki mindenben tetszett küldőjének.

IX. 1. Ha tehát azok, akik a régi életrendben nevelkedtek, eljutottak a remény újdonságára, ne a szombatot tartásák, hanem éljenek az Úr napja szerint, mely napon felkelt életünk általa és halála által, amit egyesek tagadnak, mely misztérium által nyertük el a hitet, és ezért tartunk ki, hogy Jézus Krisztus, egyetlen tanítónk tanítványainak találtsunkunk.²⁰⁹ 2. Hogyan élhetnénk nélküle, akinek a próféták is tanítványai voltak a Lélekben, és mint tanítót várták? És ezért ő, akit méltán vártak, mikor eljött, feltámasztotta őket halottaiból.²¹⁰

X. 1. Ne legyünk hát érzéketlenek jószágosságával szemben. Ha ugyanis minket utánozva, azok szerint, amiket teszünk, már nem volnánk. Tanítványaivá válva ezért, tanuljunk meg a kereszténység szerint élni. Akit ezen a néven kívül más néven is neveznek, az nem Istentől való.²¹¹ 2. Tegyétek félre a rossz kovászt, mely előregedett, és megsavanyodott, váljatok új kovásszá, mely Jézus Krisztus.²¹² Őbenne válhatok sóssá, nehogy egy is megromoljon közületek, hiszen a szagról már megbizonyosodtok. 3. Helytelen Jézus Krisztust mondani, közben zsidó szokások szerint élni. Nem a kereszténység hitt ugyanis a judaizmusban, hanem a judaizmus a kereszténységben, melyben minden Istenben hívő nyelv egyesült.

XI. Nem azért írom nektek ezeket, szeretteim, mintha arról értesültem volna, hogy köztetek akadnak ilyenek, hanem mint nálatok kisebb, aki eleve óvni kívánlak titeket, nehogy a hiábavaló tanítás horogjára akadjatok, hanem bizonyosodjatok meg tökéletesen a Poncius Pilátus helytartósága idején történt születésről, szenvedésről és feltámasztásról. Valóban ez történt bizonyossággal Jézus Krisztussal, a mi reményünkkel, nehogy közületek egyet is elfordítsanak eme reménytől.²¹³

XII. Mindenben élvezném támogatástokat, bár méltó lennék arra. Bár megkötözött vagyok, de egyiketekhez sem vagyok hasonlítható, akik szabadok vagytok. Tudom, nem fuvalkodtok fel. Jézus Krisztus legyen bennetek. Sőt tudom, mikor dicsérlek titeket, szégyenkeztek, amint meg van írva: az igaz önmaga vádlója (vö.: Péld 18,17).

XIII. 1. Arra törekedjétek, hogy az Úr és az apostolok rendelkezéseiben szilárdak legyetek, hogy bármit tesztek testben és lélekben, azt sikeresen tegyétek (vö.: Zsolt 1,3.) a hitben és szeretetben, a Fiúban és Atyában és a Lélekben, a kezdetben és a végben, legtisztelteméltóbb püspökötökkel és presbitériumotokkal, mely méltó a lelki koszorúra,

²⁰⁹ A „vasárnap” megülnése igen korán elkezdődhetett. Vö. Jel 1,10; Didakhé XIV,1; Barnabás-levél Xv,9; 1Kor 16,2; ApCsel 20,7.

²¹⁰ Vö. Mt 23,8; „feltámasztotta őket halottaiból” – úgy tűnik, Ignác már tanítja a „descendit ad inferos”-t, a Mt 27,52-re alapozva.

²¹¹ Vö. Róm 2,4.

²¹² Vö. 1Kor 5,7 kk.

²¹³ XI. fejezet hitvallási formulára emlékezteti a magnésziaiakat. Rövid tételei hasonlóak az 1Kor 15,3 és 1Tim 6,13-hoz.

valamint az Isten szerinti diakónusokkal.²¹⁴ 2. Engedelmeskedjete a püspöknek és egymásnak, ahogyan Jézus Krisztus alávetette magát testileg az Atyának, az apostolok pedig Krisztusnak és a Atyának és a Léleknek, hogy az egyesülés mind testi, mind lelki legyen.²¹⁵

XIV. Tudva azt, hogy Isten tölt el benneteket, röviden intettelek titeket. Imáitokban emlékezzetek meg rólam, hogy elnyerjem Istent, valamint a szíriai egyházzal, amelynek nevére méltó sem vagyok; szükségem van ugyanis Istenben egyesült imádságokra és szeretetetekre, hogy a szíriai egyház egyházatok felüdítésére méltasson.

XV. Szmirnából köszöntenek titeket az efezusiak, akik Isten dicsőségére itt vannak, ahonnan nektek is írok, amint ti is engem, mindannyian Polükarposszal, a szmirnaiak püspökével együtt, mindenben segítettek. Jézus Krisztus tiszteletében üdvözölnek titeket a többi egyházak is. Éljetek Isten egyetértésében, aki Jézus Krisztus, kétségtől mentes lélekkel.

Szent Ignác levele a trallésziakhoz

A Theophorosznak is nevezett Ignatiosz az Isten, Jézus Krisztus Atyja előtt kedves, szent egyháznak, mely Ázsia Trallész városában van, a kiválasztottnak és Istenhez méltónak, mely Jézus Krisztus szenvedésében testben és lélekben békét élvez, aki a benne való feltámadás által reménységünk; őt üdvözlöm teljességben és apostoli módon, és a lehető legtöbb kegyelmet kívánom neki.

I. 1. Úgy ismertelek meg titeket, mint akiknek gondolkodásmódja kétkedéstől mentes és feddhetetlen a kitartásban, nemcsak névleg, de természetetek alapján is, mint erre nekem püspökötök, Polübiosz rávilágított, aki Isten és Jézus Krisztus akaratában Szmirnába jött, s így együtt örült velem, Krisztus Jézusban megbilincselttel, ily módon egész sokaságokat szemlélhetem benne.²¹⁶ 2. Miután Isten szerinti jóakaratosokat az ő közvetítésével megkaptam, hálát adtam, mert úgy találtam, amint megtudtam, hogy Isten utánzóí vagytok.

II. 1. Minthogy a püspöknek úgy engedelmeskedtek, mint Jézus Krisztusnak, úgy tűnik nekem, nem emberi szempontok szerint éltek, hanem Jézus Krisztus szerint, aki meghalt értünk, hogy az ő halálában híve elkerüljétek a halált. 2. Szükséges tehát – így is cselekedtek –, hogy a püspök nélkül ne tegyetek semmit, de a presbitériumnak is engedelmeskedjete, mint Jézus Krisztus – a mi reményünk – apostolainak, életformánk legyen Jézus Krisztus.²¹⁷ 3. Jézus Krisztus titkai diakónusainak is mindenben tetszeni kell mindenkinek, hiszen nem az étel és ital szolgálai, hanem Isten egyházának sáfárai. Óvakodniok kell minden vétségétől, mint a tüztől.²¹⁸

III. 1. A diakónusokat hasonlóképpen mindenki úgy tisztelje, mint Jézus Krisztust, ahogyan a püspököt is, mert az Atya képmása, a presbitereket pedig Isten tanácsaként és az apostolok testületeként. Nélkülük nem lehet egyházzal beszélni. 2. Meg vagyok győződve róla, hogy ez így van nálatok. Szereteteitek példaképét fogadtam ugyanis, és velem van püspökötökben, akinek már magatartása is nagy tanúság, szelídsége pedig erő. Gondolom, még az istentelenek is tisztelik. 3. Keményebben is írhatnék erről, de, mivel szeretlek

²¹⁴ „hitben, szeretetben, a Fiúban és Atyában és Lélekben, a kezdetben és a végben” vö. Ef XIV,1.

²¹⁵ vö. Ef 5,21; 1Pét 5,5; 1 Kelemen-levél XXXVIII,1.

²¹⁶ Kérdéses, hogy a „természet” szónak itt gnosztikus jelentése van-e, és a kegyelem elveszítetlenségét fejezi-e ki, avagy a „khrészisz”, a merő névlegességgel szemben a ténylegességet jelöli. Ez utóbbi valószínű.

²¹⁷ „életformánk legyen Jézus Krisztus” szó szerint; „hogy benne járónak találtassatok”. „szereteteitek példaképét” – Ignác az „exemplum” latin kölcsönszót használja.

²¹⁸ Az utolsó mondat szövege romlott, csak hozzávetőlegesen fordítható. A keményebb hang oka az lehet, hogy valamilyen vándorapostol állhat szemben itt Ignáccal. A vándortanítók és vándorapostolok még mindig nagy tekintélynek örvendtek, ugyanakkor már nem mindig voltak az ortodoxia képviselői.